

OKÉNKO

D O F A R N O S T I

VYDÁVÁ FARNOST SV. VÁCLAVA V LETOHRADĚ

Ročník XXIX

Listopad 2020

číslo 11

Jak vymlčený rybník
Vrátil se mi tvůj čas, listopade
Hlasem bez kovu hvězd, šatem bez střelnic
barev
V přítmi
Dny zanechané

Jenom teď v úzký list usedá široký kraj
Písmák rozsvítil a píše. Vede vozy úrody
Ticho odešlých v něm obláká
Podruhé naplno žítí
Dny ubohých

Měnění stárnutí vydání i tvář je nic
Je dobře, že není slyšet děj očí
Odešla matka pak odešly děti
Ze světnic
Jen hluboko v tobě procitl začátek, když
kolem všechno končí

F. D. Merth

r. 1941

Naděje je stav ducha, který dává smysl našemu životu.

Václav Havel

Úvodem

Běloruský prezident Lukašenka nechává už třetí měsíc mlátit a zatýkat pokojné demonstranty. My jsme zahleděni do sebe. Na jaře nás Italové marně prosili o pomoc několika našich vojenských lékařů. Teď nám Němci nabídli volná lůžka pro nemocné koronavirem, USA nám pošle vojenské lékaře a země EU nám posílají zdravotnickou pomoc. Premiér Babiš odvolal ministra Prymulu kvůli nenasazené roušce, aby odvedl pozornost od spiklenecké schůzky zorganizované jeho pravou rukou Faltýnkem. Prezident hraje ještě vyšší partii. Chce, aby vybudování dalšího bloku atomové elektrárny stavěli Rusové a Číňané. Chce zlikvidovat ředitele BISky, který před nebezpečím Rusů a Číňanů dlouhodobě varuje. Svým příznivcům slibuje kšeft s vybudováním průplavu Dunaj, Odra, Labe, přesto, že před stavbou řada odborníků varuje.

Je potešující, že se opozice konečně spojuje. Zdravotníci a další záchranáři pomáhající nemocným koronavirem jsou elitou naší země. Nepodléhejme strachu, naši předkové přežili těžší rány, i my přežijeme. Krize je příležitostí k růstu. Učme se rozpoznávat pravdivé informace od záměrných lži. Přijměme odpovědnost za to, co šíříme. /v

BEZ KŘÍŽE

Těžiště života mých předků bylo u Krista. Přesněji - u Krista ukřižovaného. V našem domě, hned v předsíni, visel kříž s Kristovým tělem, dobrých jeden a půl metru vysoký. Každý hned věděl, kdo tu bydlí a co je zač. Život byl tehdy těžký, bylo to nesení kříže. Ten visel v každém nemocničním pokoji, v každé školní třídě; byl na rozcestích, na ulicích, na hřbitovech, na sanitkách červeně - barva krve. Postupně se kříže v bytech začaly zmenšovat, až vymizely úplně, stejně tak jako vymizela společná modlitba rodiny. Těžiště života se ocitlo u blahobytu, už ne u Krista. Jenže přijde zkouška a ten blahobyt sílu nedodá, cestu neukáže; život ztratí smysl, naplní se strachem. Za války se mnozí ke kříži vrátili, dnes už lidé ztratili cestu, už se nemají kam vrátit?! Zůstaly jen pozlacené kříže na věžích kostelů a ty jsou příliš vysoko...

Jan Rybář

Pokud jsme neporozuměli Ježíšovi a jeho učení, žil a zemřel pro nás Ježíš zbytečně. Kdyby nebylo křesťanů, stal bych se křesťanem.

Mahátma Ghándhí

Vždycky si zvolte stranu. Neutralita pomáhá utlačovateli, nikdy utlačovanému. Ticho povzbuzuje mučitele, nikdy ne mučedníka. Někdy musíme zakročit. Když jsou lidské životy v nebezpečí, když je lidská důstojnost ohrožena, hranice národů se stanou irelevantními. Kdekoli je muž či žena perzekuován za svou rasu, náboženství, nebo politické názory, to místo se musí - na daný moment - stát centrem existence.

Elie Wiesel

při přijetí Nobelovy ceny za mír

Ochraňuj všechny tvory pro radost, kterou ti dává jejich krása.

E. T. Seton

Síla nepramení z tělesné zdatnosti. Vyplývá z nezkrotné vůle.

Nespolupracovat se zlem je naší povinností stejně tak, jako spolupracovat s dobrem.

Nemohou vám vzít sebeúctu, pokud se jí nevzdáte.

Mlčení je někdy výmluvnější než mluvení.

Mahátma Ghándhí

Náš život je krátký, náš život je dlouhý. Stojím v úžasu před životem, který, ač plný neočekávaných zvratů, byl přesto přímou cestou. Bylo to více než jedenatřicet tisíc dnů, střídaly se jasné s kalnými a přinášely zkušenosti dobré i zlé. Byl to život, o kterém dnes mohu přesto říci: Dobré to bylo.

Dostal jsem nekonečně víc, než jsem mohl dát, všechny své dobré nápady a dobré myšlenky, dobrá rozhodnutí a činy jsem dostal jako dary z tvé milosti. A i při mých špatných rozhodnutích a zlých skutečích jsi mne neviditelně vedl. Prosim za odpuštění všeho, v čem jsem chyboval.

Tobě děkuji, jenž jsi nepostižitelný, vše obsahující a všemu vládnoucí, tobě, jenž jsi nejhlubší základ, opora a smysl našeho bytí, a jehož nazýváme Bohem, tobě, velkému, nevýslovnému tajemství našeho života, tobě, nekonečnému ve všem konečném, tobě nevyslovitelnému ve všech našich slovech.

Děkuji ti za tento život se vším nevysvětlitelným a podivuhodným. Děkuji ti za všechny zkušenosti jasné i temné. Děkuji ti za všechno, co se podařilo, a za všechno, co jsi nakonec obrátil k dobrému. Děkuji ti, že jsi učinil můj život dobrým nejen pro mne, ale i pro ty, kdo se na něm směli podílet.

Jen ty znáš cestu, jíž se ubírá náš život se vším blouděním a zmatkem. Nevíme předem, jaké jsou tvé úmysly s námi. Tak jako Mojžíš a proroci, ani my nemůžeme na tomto světě spatřit tvou tvář. Ale jako směl Mojžíš ve skalní rozsedlině spatřit kolemjdoucího Hospodina zezadu, smíme i my při zpětném pohledu na svůj život poznávat tvou ruku, ó Pane, která nás podírala a vedla, a vidět, že všechna naše rozhodnutí a činy ty sám jsi obracel v dobré.

Vkládám tedy s klidnou důvěrou do tvých rukou i svoji budoucnost. Ať už mne čeká mnoho let, nebo jen několik týdnů, budu se těšit z každého darovaného dne a přenechám ti pln důvěry, bez starostí a bez strachu, všechno, co je přede mnou.

FRANTIŠKOVA VIZE BRATRSKÉ LÁSKY

Papež koncem září podepsal svou novou encykliku „Bratři všichni“ (Fratelli tutti). Ta je považována za bilanci jeho pontifikátu. Předkládá v ní svou vizi jedné lidské rodiny.

Bratrství a solidarita mezi lidmi, to je hlavní téma encykliky. Jde o tzv. sociální encykliku, protože se věnuje sociální spravedlnosti a roli křesťanů ve světě. Papež ji adresuje všem lidem dobré vůle, jak shrnují Vatican News. „Nabízím ji jako skromný příspěvek s nadějí, že tváří v tvář nynějším pokusům ignorovat druhé lidi můžeme reagovat novou vizí bratrství a přátelství, které by se neomezovalo jen na slova. Nikdo nesmí žít v izolaci. Přišel čas snít jako jedna lidská rodina, kde jsou všichni bratry a sestrami,“ píše Svatý otec.

V první kapitole vypočítává „temné mraky nad uzavřeným světem“: manipulaci a ničení demokracie, svobody a spravedlnosti, sobeckost a lhostejnost ke společnému dobru, plýtvání, nezaměstnanost, rasismus, chudobu, otroctví nebo obchod s lidmi. Vyzývá proto k jasnému odmítnutí „kultury zdi“ a za příklad dává milosrdného Samaritána. Zdůrazňuje přitom, abychom „byli pro druhé lidi sousedy“ a překonávali předsudky či osobní zájmy – a celkově „znovu promysleli náš životní styl“. „Všichni jsme spoluodpovědní za vytváření společnosti, která bude schopna začlenit, integrovat a pozvednout trpící,“ apeluje Svatý otec.

Papež František nabízí v textu konkrétní řešení. „Před pěti lety papež v ‚Laudato si‘ jasně popsal vztahy mezi environmentální a sociální krizí, válkou, migrací a chudobou. Nyní ukazuje cestu, jak dosáhnout spravedlivějšího ekonomického a sociálního systému: rozeznat se jako bratři a sestry, jako děti, strážci jedni druhých – a že jsme všichni na stejné lodi, což tato pandemie ukazuje ještě více,“ komentuje Andrea Tornielli, ediční šéf zpravodajství Vatican News.

„Nový Františkov text ale není nejzajímavější tam, kde v souladu s křesťanskou tradicí káže bratrskou blízkost, nýbrž ve velmi přesném popisu společnosti, která onemocněla ztrátou paměti a nedostatkem autentického setkávání,“ uvažuje Tomáš Petráček nad papežovými slovy: „Opravdová moudrost si žádá setkání s realitou. Svět je ale bohužel do velké míry hluchý, protože se stále častěji spoléhá na dálkovou digitální komunikaci, která ale vlastně žádnou komunikaci není, neboť nevytváří pevná společenství, pro je-

Neboť tak, jako jsi začátek začátku a střed středu, jsi také konec konce a cíl cíle. Děkuji ti, můj Bože, neboť jsi laskavý a tvoje dobrota trvá na věky. Amen. Tak se staň.

Hans Küng

jichž vznik je základní podmínkou dotýkání se druhých... Sledujeme rostoucí ztrátu smyslu pro dějiny, což vede k dalšímu rozpadu mezilidských vztahů. Dnešní kulturu žene vpřed jistý druh ‚dekonstruktivismu‘, skrze nějž lidská svoboda vyjadřuje svou schopnost vytvořit vše od nuly. Zanechává za sebou ale jedinou věc: puzení k neomezené spotřebě a projevy prázdného individualismu.“

KT 41/2020

ČAS K ZÁCHRANĚ PLANETY BĚŽÍ

Papež František začátkem října naléhavě vyzval k urychlenému řešení dopadů klimatické změny. Přidal se tak k padesáti světovým osobnostem, které promluvily v rámci iniciativy „Countdown“ (tedy odpočítávání) na online konferenci TED Talks.

„Jak už napovídá slovo, ‚odpočítávání‘, musíme jedna rychle,“ apeloval papež s tím, že současný systém je neudržitelný, tedy že máme pouhých cca třicet let na to, snížit škodlivé emise v atmosféře. „Věda nám to říká den ode dne důrazněji - a to nepřeháním - chceme-li mít naději, že se vyhneme katastrofě,“ naléhal František. A připomněl, že environmentální problémy jdou ruku v ruce se sociální nerovností a chudobou.

Papež proto zve všechny na „společnou cestu transformace“. Jejím prvním krokem je výuka ekologie, druhým zaměření na dostupnost nezávadné vody a potravin, které vznikají šetrnými zemědělskými postupy, třetím krokem je přechod od fosilních paliv k čistým zdrojům energie: „Nemůžeme zemi mačkat jako pomeranč. Je naléhavou morální povinností přemýšlet o mnohých věcech jinak - o produkci, spotřebě, plýtvání či krátkodobých vizech,“ uvedl František a jako konkrétní příklad uvedl ekonomický tlak na společnost, které se k přírodě chovají bezohledně. „Každý může hrát důležitou roli, pokud se všichni vydáme na cestu dnes. Ne až zítra. Protože budoucnost se tvoří dnes - a ne sama, ale v komunitě,“ uzavřel papež.

KT 42/2020

Na mezináboženském setkání na římském Kapitolu zazněla také slova vrchního imáma a šejka z Al-Azhar, Ahmeda Al-Tajíba, který se vyjádřil i k nedávné brutální vraždě Samuela Patyho. Tento středoškolský učitel, shodou okolností také člen židovské obce, byl bestiálně zavražděn stětím hlavy poté, co byl nejprve na sociálních sítích osočován a bylo mu vyhrožováno smrtí, protože ukázal studentům karikaturu z časopisu Charlie Hebdo, ačkoli se s jejím obsahem nijak neztotožňoval, ba naopak. Vražda vyvolala ve Francii velké manifestace odporu a solidarity. Poselství přední autority sunnitského islámu přečetl v Římě Mohamed Abdelsalam Abdellatif, generální sekretář Výboru pro mezilidské bratrství: „Jakožto

šejk Al-Azhar prohlašují před Všemohoucím Bohem, že sebe i předpisy islámského náboženství a nauku proroka Mohameda - Boží pokoj a požehnání s ním - separují od tohoto hříšného zločinu a od všech, kteří sledují tuto zvrácenou a pomýlenou ideologii. Současně potvrzují, že inzultovat náboženství a zneužívat posvátné symboly pomocí sloganů o svobodě vyjadřování je forma intelektuální obojakosti a výslovná pobídka k nemravnosti. Onen terorista a jeho lidé nereprezentují Mohamedovo náboženství!“ *Vatikán, 21.10.2020*

NECHTE MLUVIT FRANTIŠKA

21. října, krátce po oficiálním představení nového biografického filmu *Francesco* rusko-amerického režiséra Jevgenije Afinejevského, obletěla světová i česká média jeho malá část, ve které papež hovoří o homosexuálech jako členech Boží i lidské rodiny a vyjadřuje podporu civilním svazkům pro páry stejného pohlaví.

„Homosexuálové mají právo být součástí rodiny. Jsou to děti Boží a mají právo na rodinu. Nikdo nesmí být vylučován nebo činěn nešťastným,“ uvedl v dokumentu papež a doplnil: „To, co je nutné udělat, je vytvořit zákon o registrovaných partnerstvích [civilních svazcích], aby tímto způsobem měli [homosexuálové] právní ochranu.“

Různí strážci správné interpretace Františkových slov nabídli širokou paletu jejich výkladu. Někteří v nich vidí podporu homosexuálních manželství, druzí je považují za manipulativní sestřih, který vlastně nic nového neříká, a pokud přece jen, tak je v rozporu s římskokatolickým katechismem. Papež ve skutečnosti už delší dobu hovoří o tom samém. Mění především jednostranně konfrontační tón vůči LGBT+ lidem, nabízí rozlišování a doprovázení. Tak jednoznačná podpora právní ochrany pro páry stejného pohlaví za jeho pontifikátu skutečně ještě nezazněla. Církevní nauku ale nemění.

O čem papež mluví?

Jak upozornil deník *The New York Times*, Afinejevský použil pravděpodobně záznam z rok starého rozhovoru vedeného mexickou novinářkou Valentinou Alazrakí. Několika-minutovou pasáž sestříhal do několika vět. Právě toto sestříhání klade otázku, jestli se nejedná o až příliš velký posun papežových slov. Vyjádření jde rozdělit na dvě části. V první hlava katolické církve mluví o homosexuálech jako členech rodiny i církve.

Velmi podobná slova, která jsou slyšet v dokumentu *Francesco*, zazněla například při tiskové konferenci při návratu ze setkání v Dublinu v roce 2018. František tehdy od-

povídal na otázku: „Co byste řekl otci, jehož syn je homosexuál a chce žít se svým přítelem?“

Na závěr své odpovědi uvedl: „... Jsi můj syn, jsi moje dcera, takový, jaký jsi. Já jsem tvůj otec, tvá matka, pojďme si promluvit. A pokud se vám to, otcové a matky, nedaří, požádejte o pomoc, ale vždy veďte dialog. **Syn nebo dcera mají totiž právo na rodinu, a tu mají jen jednu. Nevyhánějte ho z rodiny.**“

V září tohoto roku papež řekl při krátkém setkání skupině rodičům LGBT dětí: „Bůh miluje vaše děti takové, jaké jsou.“ A také: „... církve miluje vaše děti takové, jaké jsou, protože jsou děti Boží.“

Důležité jsou i jeho další symbolické činy. Ve filmu papež například telefonuje homosexuálnímu páru, který adoptoval tři děti. Papež dvojici vyzývá, aby děti zapojili do života jejich farnosti i navzdory možnému odporu

r. 1931

části věřících. Nejedná se o nic bezvýznamného, v mnoha zemích, kam patří i Česká republika, patří homosexualita dětí k příčinám napětí v rodinách a odmítání ze strany rodičů v katolickém prostředí. Rodiny gayů jsou nezřídka ve svých farnostech stigmatizovány.

Podpora právní ochrany homosexuálních párů

Větší kontroverzi vzbudila druhá část, ve které papež podpořil civilní svazky homosexuálů. Klíčem k vyjasnění těchto slov může být rok 2010, kdy se v Argentíně hlasovalo o zákonu o homosexuálních manželstvích. Františkův životopisec Austen Ivereigh v knize *Papež reformátor* píše: „Katolickému obhájcí práv homosexuálů, bývalému profesorovi teologie Marcelo Márquezovi, řekl [arcibiskup Bergoglio, pozn. red.], že je nakloněn právům homosexuálů, stejně jako právnímu uznání civilních sňatků, jež mohou homosexuální páry také uzavírat. Ostře se ale stavěl proti jakýmkoli pokusům nově vymezit pojem manželství v zákoně. ‚Chtěl bránit manželství, ale bez toho, aby urazil číkoli důstojnost nebo posiloval jeho výlučnost,‘ řekl jeden z kardinálových blízkých spolu-

pracovníků. **Byl nakloněn maximálnímu možnému právnímu včlenění homosexuálů a vyjádření jejich práv zákonem, ale nikdy by neohrozil jedinečnost manželství jako svazku mezi mužem a ženou pro dobro dětí.**“

V podobném duchu jednal tehdejší arcibiskup Bergoglio jako předseda argentinských biskupů, když o pár týdnů později navrhol přijetí stanoviska, které by trvalo na manželství jako svazku muže a ženy, ale nebránilo by revizi o rozšíření pojetí civilních svazků. Bylo to jediné hlasování, které jako předseda biskupské konference těsně prohrál. Mimo jiné díky tomu, že jeho odpůrci se odvolávali na vatikánský dokument z roku 2003, který odmítal legalizaci jakékoliv formy svazků osob stejného pohlaví. Dokument byl podepsaný prefektem Kongregace pro nauku víry Josephem Ratzingerem, v té době úřadujícím papežem Benediktem XVI. Nejedná se ale o závazný (definitivní) dokument, je to „Úvaha ohledně návrhu právního uznání svazků mezi homosexuály“.

Papež o podpoře civilních svazků hovořil také v několika rozhovorech v roce 2014 a 2017, nikdy ale ne tak explicitně.

Nakolik jsou tedy papežova slova v dokumentu vytržena z kontextu? To nechávám na posouzení čtenáři. Jen doplním, že vatikánský Úřad pro komunikaci film autorizoval a poskytl do něj záběry. Druhý den po premiéře režisér Afinejevský za film obdržel v prostředí vatikánských zahrad cenu Kinéo Movie for Humanity. Předání ceny se zástupci tohoto úřadu zúčastnili, a ani Tiskové středisko Svátého stolce papežova slova z dokumentu v dalších dnech po vypuknutí debaty žádným způsobem nekorigovalo.

Při této příležitosti je nutné položit ještě jednu důležitou otázku. Proč mexická televizní stanice Televisa odvysílala původní rozhovor, který trvá skoro hodinu a dvacet minut, avšak bez částí, v níž papež o podpoře právní ochrany pro homosexuální páry hovoří?

Markantní manipulace

české sekce Vatikánského rozhlasu

Rád bych se na chvíli ještě zastavil u skupiny interpretů, kteří vidí za papežovými slovy z dokumentu manipulativní sestřih, který vlastně nic nového neříká. Příkladem, který stojí za pozornost, je česká sekce Vatikánského rozhlasu, která vydala zprávu s titulkem „Markantní manipulace papežových výroků o stejnopohlavních párech“.

Místo odhalení a upřesnění celé situace ukazuje sama „manipulaci“, jaké by bylo dobré se vyhnout. Pár členů redakce rozhlasu dlouhodobě filtruje, komentuje a překládá papeže tak, aby to vyhovovalo jejich úzce profilmovanému světónázoru. Je to vidět i na zprávě

z 23. října. Ta se odkazuje na dva články. První z anglické Catholic News Agency, druhý z italského serveru Aletia.org.

Doporučuji si oba články přeložit a porovnat s českou zprávou. Nic o markantní manipulaci ani jeden z nich nepíše, jenom upozorňují, že papežova slova jsou značně editovaná – což ale ještě neznamená manipulaci, která je v našem jazykovém kontextu silně negativně zabarvená. Zkrátka věcně popisují legitimní otázky ohledně kontextu papežových slov. Česká sekce Vatikánského rozhlasu ale píše:

„Dobře maskované střihy, vytváření nových kontextů a uplatnění materiálů záměrně vypuštěných při autorizaci jednoho z papežových rozhovorů – jedním slovem manipulace...“ Emotivně zabarveným způsobem to zní, jako kdyby na sestřihu v dokumentu pracovaly tři tajné služby největších světových mocností minimálně rok. Možnost, že se jednalo o slova záměrně vypuštěná při autorizaci, vzbuzují více než pochybnosti. Jezuita Antonio Spadaro, redaktor známého italského čtrnáctideníku *Civiltà Cattolica* a velmi blízký spolupracovník papeže, totiž na prosbu, aby papežova slova z dokumentu okomentoval, agentuře Associated Press odpověděl: „Na tom není nic nového, protože to bylo součástí toho rozhovoru... Je zvláštní, že si to nepamätujete.“

Česká sekce Vatikánského rozhlasu dále píše: „Vzhledem k tomu, že mnozí interpretovali americký filmový dokument jako změnu magisteria a z takto manipulovaného snímku vyvozují závěry o novém papežově postoji“ – nezaznamenal jsem, že by nějaké vlivné české médium (nepřekvapivě kromě TV Nova), ani světové, tvrdilo, že se jedná o změnu magisteria. Vyjádření o registrovaném partnerství (civilních svazcích) z úst hlavy katolické církve nové je. I nejčastěji médiu přebíraný text zprávy z ČTK jasně uvádí, že se papež dříve vyjádřil proti homosexuálním manželstvím.

Aby autorka zprávy nenechala pochybnosti o tom, že je režisér „nevěrohodný“, tak do ní vsunula poznámku: „Režisér Jevgenij Afinejevsky, sám homosexuální aktivista...“ A ještě si spekulativně přisadila: „... papež shlédl loni v srpnu třicetiminutovou ukázkou z filmu (tedy zhruba jeho třetinu). O tom, že by obsahovala také inkriminované pasáže, lze vážně pochybovat.“

Zpráva navíc vynechává vyjádření arcibiskupa Victora Manuela Fernández, dlouholetého spolupracovníka papeže, které zmiňuje článek Catholic News Agency. Ten tvrdí, že Františkem použitý výraz „convivencia civil“ je skutečně shodný s civilními svazky a odpovídá to i postojům, které Bergoglio měl již jako arcibiskup.

A tak by šlo pokračovat ještě dlouho.

PŘI VZKŘÍŠENÍ POTKÁVÁTE ANDĚLY

Přes půl roku jsem se zadýchal. Kamarádi mě poslali na vyšetření. Výsledek - operace srdečních cév.

Byl jsem klidný, velice bych přál řadě lidí, aby se dožili mého věku. Zvědavě jsem vše pozoroval. Ale neviděl jsem těch 11 lidí, kteří operaci prováděli, ani jak mě rozřízli jak kuře na pekáči. Žádnou bolest jsem nezažil, týden po operaci nám ji tišili. Lékaři dělají zázraky a sestřičky svou obětavou a laskavou péčí uzdravují.

Hned po operaci a ještě druhý den pečuje o každého pacienta jedna sestra. Bylo pro mě potěšením si s tou mojí trochu povídat, byla s ní dobrá řeč. Mluvila se mnou v roušce. Známe modlitbu: „Ukaž mně svou jasnou tvář“ - poprosil jsem - a ona mě s úsměvem svou tvář ukázala.

Třetí den po operaci mě sestry odpojily od všech hadiček, umyly mě a převlékly mě i postel. A najednou ze mě prudce vychrstl proud zvratků na celou postel. Velice jsem se omlouval, ale ony s úsměvem řekly: „Nic se nestalo, to je reakce po narkóze“. A hned mě a postel ochotně znovu převlékly.

Opět jsem viděl, jak se my chlapi - když přijde žena - snažíme chovat lépe. Jak ráno přišla sestřička na svou směnu, jako by vyšlo sluníčko. Mužský vedle mě řekl: „Sestřičko, vy tak krásně voníte ...“ - A já jsem hned mohl přidat: „Židé, pokaždé, jak ucítím pěknou vůni, poděkuji Tvůrci za to, že pro nás vymyslel příjemně vůně. A vy, sestřičko, k nám každý den přicházíte s dobrou náladou, úsměvem a navíc nás obdarováváte krásnou vůni. Vidíte, že si toho všimáme, oceňujeme to a děkujeme vám.“

Po operaci, při odchodu z nemocnice a pak z lázní, jsem děkoval zdravotníkům: „Děkuji vám za vaši úžasnou péči. Staráte se o nás jako příbuzní. Jste elitou této země. Vaše obětavost je pro nás povzbuzením; také se snažíme poctivě a obětavě pracovat.“ Lékaři i sestry většinou odpovídali: „Nemáte zač děkovat, děláme jen svou práci.“

Odpovídám: „Je zač děkovat, my si vaši služby velice považujeme. Ani úsměv se nedá zaplatit, natož vaše úžasná péče ...“

O Bohu toho asi mnoho zdravotníci nevě-

Vatikánský rozhlas vnímám jako oficiální hlas papeže a Vatikánu u nás. Proto je škoda, když se soukromé stanovisko člena redakce tak silně promítne do jeho zpravodajství. Při překladu řady jiných papežových promluv a zpracování zpráv odvádí redaktoři dobrou práci a nezřídka i s obdivuhodnou rychlostí. Přesto si už delší dobu kladu otázky nad koncepcí rozhlasu, a to zvláště u vybraných témat, a dlouhodobě ho čtu jen s porovnáním zahraničních zdrojů. Doporučuji to i ostatním.

Vít Luštinec, Christnet, 26.11. 2020

dí, ale jsou božími posly - anděly. Nevedou o své práci pobožné řeči, nečekají odměnu v nebi. Je vidět, že jejich služba nemocným je těší. Žijí ze základní porce ušlechtilosti, která je každému dána nebo nějak nasáklí z křesťanské kultury, ke které přispěli naši předkové ...

V nemocnici a v lázních se o Bohu nemluví, mimo „brání jména božího nadarmo,“ a několikrát jsem zaslechl pohrdlivé řeči o církvi. Protože jsme mezi ně a nás navrhli vysoké bariéry. V televizi vidí jakési nesrozumitelné muzeální církevní slavnosti, slyší podivínské modlitby, ale neslyší od nás žádné podstatné otázky týkající se jejich života. Mrzí mě to, znám přece mnoho ušlechtilých křesťanů.

Až když lidem nasloucháme a mluvíme s nimi o běžném životě, až když vidí, že „jsme normální“ (*to je jejich výraz*), až pak jim můžeme prozradit, že jsme křesťané. Pak nám třeba kladou dobré otázky.

Paní od vedlejšího stolu v lázních pravila: „Ta děvka Merkelová nám sem pořád tahá ty černý dršky.“ Inu, v naší televizi nevystoupil žádný z prelátů, aby připomněl, že naši kulturu také ovlivnili neznámí Egypťané přijetím židovské rodiny na útěku. (To by asi ani řada katolíků nepochopila, pokud bychom nezmínili Heroda a Svatou rodinu.)

Líbilo by se mně, kdyby nám při opouštění nemocnice lékař řekl: „Vaše léčba a pobyt v nemocnici stály tolik a tolik peněz. Všechno neumíme, ale snažili jsme se vás pečlivě léčit. I vy se snažte poctivě pracovat a sloužit lidem.“

Moje operace stála půl miliónu a 60 000 Kč pobyt v lázních.

Rád jsem se vrátil do Letohradu. U nás všechno pěkně voní, a zdravíme se - známe tady mnoho dobrých lidí - jsme tu doma.

Děkuji Vám všem, kteří sloužíte druhým a máte rádi lidi.

Václav Vacek

LES

Mám rád les,
že toho nenamluví
ani zaživa.

Jenom někdy naslouchám do noci
krvavě při jeho korun
s rozlíceným víchem,
a to potom i potok
s děsem pádí dolů,
kámen nekámen.

Po smrti – pouhé pařezy –
světélkují dušičkami zemřelých
a obrůstají václavkami,
svými sirotky.

Tak voní, že musíš pokleknout
a sehnout hlavu k těm popravčím špalkům,
abys vdechl aspoň něco
z osudu těch, co stojí
celý život zpřima.

Oldřich Mikulášek

DĚTI NÁM BŮH JEN PŮJČIL

Půjčil, abychom si prošli intenzivním kurzem.

Kurzem, jak milovat někoho víc, než sebe, jak změnit naše nejhorší chyby, abychom dětem dali lepší příklad. A naučili se mít odvalu.

Být matkou, nebo otcem je nejvyšší akt odvahy, který můžete udělat, protože to znamená, že se stáváte přístupni jinému druhu bolesti, nejistotě a strachu ze ztráty někoho, kdo je vámi tak milovaný.

Děti nejsou naše, jsou jen půjčkou.

Jsou tím nejvyšším a nejužasnějším úvěrem, protože naše děti jsou naše jen do té doby, dokud se neumí o sebe postarat.

Potom už patří jejich životu, jejich osudu, jejich rodinám.

Bůh vždy žehná dětem, protože my jsme už nimi požehnaní...

Přemysl Chochola

CO NÁM DĚTI NEŘEKNOU...

1. Nekřič na mě. Tehdy se tě bojím a myslíš si, že když na mě křičíš, nemáš mě rád/a.
2. Poslouchej mě. Když ti něco říkám, je to pro mě důležité, dívej se mi do očí. Potom cítím, že jsem pro tebe důležitý.
3. Dovol mi vyrůstat svým vlastním tempem. Nenuť mě dělat věci, na které mám ještě čas. Pamatuj, že jsem dítě a objevuju svět nejlépe pomocí hry.
4. Miluju, když se mnou trávíš čas. Máš dobrou náladu, hraješ si se mnou, smějeme se a vytváříme krásné vzpomínky, ke kterým se rád vrátím jako dospělý.
5. Neporovnávej mě s mými sourozenci nebo vrstevníky. Možná nejsem tak dobrý v „tom“, ale zase jsem lepší v „onem“.
6. Objímej mě, když jsem smutný. Dovol mi plakat, neřkej mi, chlupci nepláčou, a že by jsem měl mít dobrou náladu. Moje pocity jsou skutečné. Stejně jako tvoje.
7. Nauč mě, jak se starat o své potřeby. Spát lépe, odpočívat, zajímat se, setkávat se s přáteli. Ukáž mi, že být rodičem a trávit čas se svými dětmi může být zdrojem radosti. Opravdu nechci vidět, jak se pro mě trápíš, obětuješ a potom si nervózní a frustrovaný. Bojím se, že je to kvůli mně. Mám tě moc rád a chci, abys byl šťastný, protože já jsem šťastný, že tě mám.
8. Zůstaň se mnou, když se bojím. Nedělej si srandu z mých dětských obav. Řekni mi, že jsi se taky bál tmy a dovol mi mít baterku pod polštářem nebo rozsvícené světlo, než usnu.
9. Miluj mě, protože jsem. Ne proto, že be-

NORMÁLNOST BOŽÍHO KRÁLOVSTVÍ

Ježíš uzdravoval každou nemoc - vracel zrak slepým, řeč němým, sluch hluchým. A spolu s fyzickými chorobami uzdravoval duchovně: odpouštěním hříchů, hojením „sociálních bolestí“ a marginalizace. Ježíš, který obnovuje a smiřuje každé stvoření, nás obdarovává nezbytnými dary, abychom jako on milovali, uzdravovali a pečovali o všechny bez rozlišování rasy, jazyka či národa. Proto potřebujeme nazírat a docenovat krásu každé lidské bytosti a stvoření. Každý z nás je plodem Boží myšlenky. Každý z nás je chtěný, milovaný a nezbytný. Kromě toho má každé stvoření o Bohu co říci. Uznání této pravdy a vděčnost za niterná pouta našeho univerzálního společenství se vším

žím rychle, recituju básně a jsem slušný. Miluj mě, i když dělám chyby a potřebuju tvoji podporu. Musím si být jistý, že mě miluješ, i když něco pokazím. Já tě taky miluju, ať už děláš cokoliv.

10. Ukazuj lásku své partnerce/partnerovi. Od vás se učím řešit konflikty, řešit těžké situace a to, že vše se dá překonat a zvládnout, když se chce.

11. Pamatuj, že s největší pravděpodobností převezmu tvoje názory o mně, o druhých lidech a životě všeobecně. Udělej si čas na promýšlení o tom, jestli jsou tvé názory pravdivé a jestli mi pomůžou. Když si myslíš, že lidi jsou zlí a využívají jiné, bude to pro mě těžší a budu v životě nedůvěřivý.

12. Víím, že mě miluješ a děláš pro mě maximum. Ukaž mi, že zlé dny a drobné pády jsou součástí života. Ukaž mi řešení a i to, jak se odpouští. Díky tomu se naučím, jak reagovat.

13. Usmívej se na mě. Tvůj upřímný úsměv mě upokojuje. Cítím se tehdy bezpečně a milovaně

Tvoje dítě

stvořením vede k velkorysé péči plné něhy. Pomáhá nám také uznat Krista přítomného v našich chudých a trpících bratřech a sestřích, setkat se s nimi a slyšet jejich nářek spolu s nářkem Země, který je jeho ozvěnou. Niterně pohnuti tímto nářkem, který od nás žádá změnu kurzu, budeme moct svými da-

ry a schopnostmi přispět k ozdravení vztahů. Obrodit společnost a nevracet se k „normálnosti“, která však byla chorá už před pandemií, roznemohla se nespravedlnostmi, nerovností a ničením životního prostředí. Ta normálnost, k níž jsme povoláni, je totiž z Božího království, kde slepí vidí, chromí chodí, malomocní jsou očišťováni, hluší slyší, mrtví vstávají a chudým se hlásá radostná zvěst. V normálnosti Božího království se chléb dostává všem a ještě zbude.

To jsou postoje, které posouvají vpřed společnost, rodinu, město nebo čtvrť. Dávat neznamená dát almužnu, nýbrž dát ze srdce – nikoli skutek, v jehož pozadí je sobectví a snaha vlastnit.

Nepatrný virus nadále působí hluboké rány a strhává masku naší fyzické, sociální a duchovní zranitelnosti. Obnažil obrovskou nerovnost, jež vládne světem. Tyto nespravedlnosti nejsou přirozené ani nevyhnutelné. Jsou dílem člověka a vycházejí z rozvojového modelu odtrženého od hlubších hodnot. Plýtvá se přebytky, z nichž by se mohlo dát najít všem. Musíme najít lék nejen na koronavirus, ale také na lidské a sociálně-ekonomické „virózy“.

František, Kt 41/20

AKTUALITY

ZÁPIS Z PASTORAČNÍ RADY 8.10.

Zhodnocení akcí za září:

11. a 12. 9. sbírka šatstva a dalších potřeb pro uprchlíky na ostrově Chi-os (poděkování P. Sysrové a S. Zaluské),

Poděkování za Svatováclavskou slavnost: díky za organizaci patří především rodině Čandových, bez jejich nasazení by realizace nebyla možná.

Poděkování skupině Veka (zajistí V. Neruda, J. Andrášová)

Připomenout v kostelích možnost poskytnutí svého kontaktu pro potřeby farnosti

8. a 9. 10. sbírka šatstva pro charitu na faře
Přednáška pana Šlachty přeložena předběžně na březen

Bohoslužby podle nových opatření, skupinky po 10? Na farní web budeme dávat aktuální informace + přípravy na domácí bohoslužby, jako jsme je připravovali na jaře. Předpokládáme, že lidé sledují platná nařízení ohledně shromažďování osob, které se vztahují i na bohoslužby

Akce a aktivity z pastoračního plánu

Říjen

Přednáška R. Šlachty předběžně přesunuta na březen

16. 10. Misijní most modlitby domluveno s M. Vychytilovou

18. 10. misijní neděle

27. 10. Ekumenická bohoslužba – (p. Kačenová má zájem spolupracovat pouze na říjnovém termínu)

Listopad:

přednášky ve školách – Dušičky a Halloween – Jana Skalická je ochotná se o vstupy do škol postarat

Při bohoslužbě Vzpomínky na zesnulé - na Kunčicích lampionový průvod s dětmi (pondělí), 2. bohoslužba Mistrovice bohoslužba nebo slavnostní večer k svátku 17. Listopadu

25. 11. Červená středa – zástupci z Kunčic zkusí zajistit červený filtr na nasvícení kunčického kostela

(5. 12. Adventní DO, p. Kolovratník z České Třebové)

podněty členů PR

Možnosti ohledně pomoci s pořízením invalidního vozíku pro naši farnici – informace předá M. Novotná, domluveno s M. Malou
Jak budeme postupovat v případě pravděpodobného omezení na 30 osob? (vytvoření skupin, které se budou střídát v kostele, program domácích bohoslužeb,...)

Ohlédnutí za Svatováclavskou slavností 2020

Letošní ročník naší slavnosti byl poznamenan situací, která u nás vládne. Přesto jsme vděční, že se nám i v této době podařilo poskytnout prostor pro vystoupení dětem z Prvosenky, Petrklíče i Let's bandu. Vystoupit tak mohlo kolem 90 dětí a moc se jim představení povedlo. Poděkování patří učitelům ze ZUŠ, kteří je na vystoupení připravovali, a také ochotně uskutečnili přesunutí akce do orlického kostela, což pro ně znamenalo několik hodin práce navíc. Potěšilo nás také představení Malý pán Divadla b v podání René Křupanského a Radka Berana se svým poselstvím o důležitosti přátelství. Letošní rok jsme sice byli ochuzeni o tradiční výborový oběd, ale děti se potěšily z párků v rohlíku, krásných a výborných dezertů a koláčů. Všem cukrářkám a pomocnicím s občerstvením také náleží velké díky – už tradičně svými výtvary přispíváte k dobré náladě na svatováclavské pouti. V neposlední řadě bychom chtěli poděkovat všem farníkům, kteří se ochotně připojili svojí prací při stavění a bourání stanů a zajištění celého zázemí potřebného pro naši slavnost, a všem, kteří byli ochotní nás ve stáncích obsluhovat. Doufáme, že se budeme příští rok moci setkat na obvyklém místě, a prožít tak společně svátek sv. Václava na příjemném místě s příjemnými lidmi.

Za organizátory Jana Andrášová

INFORMACE K SOUČASNÉMU STAVU

V současné době není možné účastnit se bohoslužeb v naší farnosti. Chtěli bychom s vámi být v kontaktu alespoň pomocí internetu, a tak pro vás každý týden vytváříme program domácí bohoslužby tak, jako tomu bylo na jaře. Na jejich tvorbě se podílí pan farář, pastorační asistentka a ti, kdo za běžných okolností tvoří přímluvy na nedělní bohoslužby. Najdete je na webových stránkách farnosti <https://letohrad.farnost.cz>, v kolonce V ČASE EPIDEMIE, která je umístěná hned pod aktualitami. Uvitáme jakékoliv ohlasy, připomínky i pomoc s jejich přípravou. Kdyby měl někdo zájem o rozhovor, svátost smíření, nebo přijetí eucharistie, je možné se obrátit přímo na pana faráře telefonicky 737747204, nebo e-mailem. Pokud by někdo potřeboval nějaké potvrzení, může se obrátit e-mailem na Janu Andrášovou (jani.v@centrum.cz), nebo tel.:731518544.

Doufáme, že tento zvláštní čas přečkáme pokud možno ve zdraví, a brzy se budeme smět potkávat tváří v tvář v našich kostelích. Do dalších dní si přejme vzájemnou laskavost, ohleduplnost a pochopení pro druhé. A také vědomí, že nás tato situace učí více než kdy předtím prožívat své dny v plnosti a radosti z každého okamžiku.

*Jana Andrášová,
pastorační asistentka*

ZPRÁVY Z CHARITY

CHARITA HLEDÁ PEČOVATELKY

Oblastní charita hledá pečovatele a pečovatelky v Letohradě. Zájemci, kteří vlastní řidičský průkaz sk. B, a mají zájem o práci se seniory, se mohou blíže informovat na tel. 734 769 711 nebo poslat životopis na: chps.let@uo.hk.caritas.cz

ZASE „DUŠIČKOVÝ“

Už jsme zase, jako každoročně, rozsvítili plamínek těm, na něž nezapomínáme. Kdo nemohl dojít, alespoň vzpomínal.

Těch zážitků s tátou, s maminkou, s babičkou, co se vtiskly do paměti, jak jsou jedinečné a zároveň se sobě podobají jako vejce vejci. Máte to taky tak?

Shoda v nějaké nepodstatné vzpomínce obyčejně charakterizuje celou generaci. Ta naše zná pokračování, řeknete-li „znám křišťálovou studánku...“, ví, o čem je řeč, řeknu-li „podpatkem udělal důlek“. Jiná se považuje za generaci Káji Mařika nebo Svěhlavičky, jiná byla spojena Jirotkovou knihou Saturnin. Bude pro tu současnou praznakem mobil, tablet, nořas nebo jak tomu říkají? Nechme to osudu.

Vracím se k tomu obdivuhodnému spisku učitelů z našeho kraje. Oni také dláždili naše cesty do života a současně si uvědomovali historickou kontinuitu míst, kde působili. Jak už jsem psala, Žamberko vyšlo v roce 1933, je stejně staré jako já. Žamberku (4323 obyvatel) tehdy okresnímu městu je tam dáno nejvíc prostoru, pojďme tedy tam.

Vojáckovy sady a v nich Havlenův pomník. Pokud vím, sady se zmenšily stavbou nové pošty, Havlenův pomník stojí, na bývalého okresního hejtmána a mecenáše Vojáčka se tiše zapomíná. Kyšperské muzeum také obsahovalo Vojáckovu galerii. A kde je jí konec?

Co roku 1930 zvládla žamberská pošta: třeba 38 400 telefonních rozhovorů meziměstských, doručila 3 278 telegramů... Budou současné děti vědět, co to byl telegram a proč pošta evidovala počet hovorů?

Ve výčtu podniků jsou vedle největších zaměstnavatelů - textílek - válcový mlýn, kruhová cihelna, přes třicet krejčích, švadlen a kožišníků, 11 pekařů, 23 hostinských a výčepních, 8 obuvníků... Uměleckořezbářský závod Fr. Rouse je zvlášť vyzdvížen. Úctě se těší nově postavené Divišovo divadlo, sokolovna, Karlem Parishem vydržovaný sirotčinec, či zdárně se rozvíjející léčebna plicních chorob, Albertinum, nesoucí jméno slavného rodáka, chirurga a profesora na vídeňské univerzitě MUDr. Eduarda Alberta. Sláva a zásluhy ALBERTOVY o medicínu i o zviditelnění Žamberka mezi jeho významnými současníky se i po jeho smrti stále připomínají.

Pojďme domů. Vybíráám hezké věty o Orlici, Kunčicích i Kyšperku:

Přátelství Boha křtem přijal

10. 10. Jonáš Koblížek, Lukavice

ORLICE bylo původně jméno starodávné tvrze, kterou založili vládkové orličtí východně od Kyšperka na planině od severu k jihu se svažující a jimž patřily i Kunčice, oddělené jenom Tichou Orlicí. Na vnějších stěnách (kostela) je zasazeno pět náhrobních kamenů vládků z Orlice ze století XVI. a XVII. Uměleckou cenu má křížová cesta a obraz oltární od Jana Umlaufa. Vedle bývalé fary (později vrchnostenské hospody, dnes „u Svobodů“) byla zřízena r. 1793 škola pro obce Orlice, Kunčice, Mistrovice a Šedivec.

Téměř polovinu obecní půdy zaujímají pole a skoro u všech stavení je zahrádka nebo sad. Pokročilí obyvatelé obce žijí čilým životem kulturním i spolkovým. K průmyslovému zpracování živočišné produkce založili si družstevní mlékárnu a sběrná vejec, dobře prospívá Kampelička, společná rovněž pro Orlici i Kunčice. Značné škody působí jarní povodně a přívaly. Tichá Orlice se tak rozvodňuje, že část vesnice Na ostrově bývá úplně odříznuta. Proto se řeka reguluje. U Vondrova rybníka při vodním náhonu je mlýn a pila. V Jablonském lese je předmětem podivu javor klen dvě stě let starý, chráněný Památkovým úřadem. Továrna na zboží bavlněné firmy Ludvík Weiss, v níž při plné zaměstnanosti bývá 500 dělníků, má vlastní kolonii bytů pro 100 rodin. V nové době došlo k čilému stavebnímu ruchu, jenž dal obci elektrickou energii, vodovod, železobetonový most přes Tichou Orlici, obecní dům, telefon a mnoho staveb soukromých. Geologickou zajímavostí jsou četné, někdy až půlmetrové otisky a zkameněliny v lomích opukových. (1048 obyvatel)

KUNČICE (831 obyvatel) vědecky vyzdvihují oblíbeného řidičho učitele Aloise Kněžka, zvláště jeho zásluhy o „rozkvět místního ovocnictví“. Rádi jmenují svého rodáka JUDr. Františka Reinelta, vicepresidenta zemského soudu a příznivce české menšiny v Opavě. (JUDr. Františka Reinelta byste ta-

ké našli mezi dárci, kteří v třicátých letech podpořili stavbu kyšperské divadelní Dvorany).

Připomínají se prameny Vaňkovky a Vápenky a v kunčických lesích neuskutečněný plán Vincence Priessnitze na vybudování vodoléčebného ústavu. Ani o poklad není nouze. R. 1893 jej vykopal soused Koblížek v lese Kotlíku. Pod velkým pařezem našel hliněnou nádobu se 400 grošů pražských a husitských denárků.

Pyšní se dvoutřídní školou, zavedením elektrického osvětlení a vodovodu ze Suchého vrchu v třicátých letech, i prvenstvím továrny na sirky.

O významu Kunčic svědčí i to, že tudy vedla těžko sjízdná cesta od Ústí nad Orlicí a Dolní Dobrouče k Bredůvce a do Mittelwalde (Mezilesi). Cesta přes Kunčice se vyhýbala těžko schůdnému bažinatému území podél řeky pod Kyšperkem.

A KYŠPERK? I příroda je k němu štědrá – píší učitelé - cizinci i domácí osvěžují se krásnými rozhledy z Kopečka, Mechnáče a Hradiska, těší se na severu prahorními velikány Orlických hor, na jihu obdivují hýřivou, romantickou krásu červeného permu, jemuž na západě vévodí stíhlá homole Žampachu.

Z historie se vyzdvihuje původní tvrz na Hradisku, současný zámek s parkem, farní chrám sv. Václava, „jehož strop je uměleckou prací italských štukatérů a byl dražší celé stavby kostelní.“

Nesmí chybět kaple na Kopečku a zmínka o Kopečkové pouti, už tehdy s poznámkou, že jde spíše o zájem obchodní, sirkařský průmysl, po němž je tu dodnes Sirková ulice, připomíná se F. L. Hek i jeho dcera paní Štolovská, bratři Umlaufové, vikář Antonín Buchtel, jehož sbírka hudebních nástrojů je dodnes pod názvem Buchtelinmu součástí Národního muzea.

Zásadním stimulem rozvoje Kyšperka byla „železná dráha z r. 1872“, i vznik dobře umístěného nádraží.

Kolem roku 1930 měl Kyšperk 65% obchodníků a živnostníků, 25% zřízenců a úředníků, a jen 8% zemědělců. Obyvatel bylo tehdy 2391.

Jako významná je uvedena firma Fischel a Engel, jejichž 220 zaměstnanců tká kaliko a grádl, 80 dělníků firmy Matouš vyrábí nábytek, parní pila má 35 zaměstnanců, Jan Kroul zhotovuje nábytkové kostry.

Město se rozšiřuje, vznikla Kolonie blízko nádraží, řeka i potok procházejí regulací, je upravena kanalizace, vodovod a elektrická energie se stávají samozřejmostí, jsou upraveny chodníky a vydlážděny hlavní ulice, je tu tiskárna, ochotníci s finanční pomocí občanů postavili divadlo, hrají dva biografy, vznikla plovárna na Tiché Orlicí, okrašlovací spolek se stará o parčíky a buduje Krčmaříkovo zátiší mezi plovárnou a Petříkovým mlýnem, byla zřízena pokusná diferencovaná škola měšťanská, vystavěna nová budova Masarykovy školy práce.

A jak píše učitelé: „Všechn ten radostný pokrok je usměřňován láskou kyšperských občanů k svému rozkošnému městu, jež mělo štěstí i na vzácné příznavce.“ A tak se z historie připomíná Hynek Dětrich Vitanovský, z třicátých let rodina Stubenbergů vydržující dětskou útulnu, hejtman Karel Vojáček, a jeho původně „Školní umělecká galerie“, i Jan Taušl, kněz z Milwaukee a jeho vysoký finanční dar městu určený humánním účelům. Jak si s potěšením z obradnější češtiny čtu popisy obcí Lukavice, Pastviny, Písečná, Nekoř, Šedivec a mnohé další, přemýšlím o tom, co jaksi zaniká v šumu údajně důležitějších věcí.

Není to žádný objev. Myslím, že ztrácíme vědomí souvislosti.

Vědomí, že jakkoli můžeme žehrat na minulost, všechno, do čeho jsme se narodili, vytvořil někdo před námi, my navazujeme. Každá generace má v určité fázi pocit, že vše staré musí pryč, aby byl prostor pro to, co hodlá sama vytvořit.

Ti před námi, třeba moji rodiče, mí učitelé, právě ti co dospěli v třicátých letech, možná dokázali daleko víc myslet na lepší budoucnost potomků než na vlastní prospěch.

Kéž má další generace při těch rozhodných krocích dost pokory, vědomí historických souvislostí, úctu k předkům a jejich dílu, dar šťastně navázat na dobré a vyloučit špatné, hledat životné a zbavit se toho, v čem nelze pokračovat, ve všem pak správnou míru i směr. /EN

ANEŽČINY DOBROTY

JEDU V RYCHLÍKU KRAKONOŠ

Je tu děsná kosa, protože klimatizace fouká studenou vzduch jak šílená (prej kvůli koroňáku). Ještě že mám v termohrnku horký silný káfe a péřovku a háčkovanej šátek od paní Haničky.

Kousek ode mě sedí starej, trošku ošuntělej pán. S malým Klukem, zřejmě autíkem. Je to osmiletý hošík plnej energie, nutkání se kejtvat a taky plnej dotazů, jež neustále pokládá všem spolecestujícím kolem sebe.

„Baví tě to tady? Těšíš se domů? Máš psa?“ líta na všechny strany.

Nejvíc pozornosti sklízí mohutnej vyholenej muž s náušnicí v uchu a velkým tetováním.

„Kolik ti je? Šedesát? To seš teda pěkně starej. Mně je osm,“ pronese hrdě.

Dětská upřímnost je neodolatelná a mohutnej muž má drsně chraplavej a srdečnej smích.

Čas u Krakonoše se líně vleče, a tak se ošuntělej pán, z kterýho se postupně vyklubuje Klukův Strýček, dá s tím Druhým do řeči.

Považte a jsou to kamiónáci! Jeden bývalej, jeden současnej a oba s bolavými životy.

Dětskej domov pro Kluka? Ne, Strýček má našťestí dobrý srdce a stará se, seč mu síly stačí. Manželčino podvádění, dluhy a synkova nemoc zas trápí Druhého.

Příchody, rozchody, odchody, to je to, co ty dva spojuje. Teda kromě vodky, kterou si

podávají přes uličku. Druhej si k ní ještě otevře pivo.

„To máš jedenáctku, jo?“ Kluk znalecky přejede láhev očima. „Mně chutná jen desítka.“ Ten se vyzná, co?

Poslouchat těžký osudy Strýčka a Druhého je pro něj ale asi dost náročný. Když Druhej vypráví, jak mu manželka po dvaceti letech manželství utekla s jiným, Kluk se zarazí, jeho očka se za silnými skly na Druhého upřeně zadívají a on polohlasně špitne:

„Ještě že já mám hodnou holku.“

No, je to na mě silný kafe, říkám si, v ruce držíc to svý silný kafe.

Úplně jsem zapomněla, že jsem chtěla spát.

/AN

MIKULÁŠ MEDEK V PRAZE

Do 10. ledna 2021 trvá v Praze úchvatná výstava z tvorby Mikuláše Medka (1926-1974) s názvem „Nahý v trní“. Kromě Valdštejnské jízdárny najdeme další část expozice v klášteře sv. Anežky České a ve Veletržním paláci. Až bude vývoj zdravotní situace nakloněn možnosti výstavu uvidět, nenechte si ji ujít.

„Medkova plátna vtahují až k zalknutí,“ napsal velmi přesně Radim Kopáč v TR 44/2020 stěžejní pocit, který z výstavy pramení. „Jeho dílo je reakcí na dobu, ve které žil. Výstava je ideálním lékem do dnešní hysterické, afektované doby. Bylo hůř, daleko hůř. A ty hnusné, drtivé časy po osmačtyřicátém je třeba připomínat, dávat o nich zprávu. Aby se tak snadno nevrátily. Taky dneska je člověk „nahý v trní“, ale bolestivé rány si způsobuje hlavně sám: svou pasivitou a trpností, strachem z reakce, úzkostným obhospodařováním políčka s vlastními neurózami, nekritickou konzumací představy o mimořádném přínosu své nicotnosti dějinám a světu. Retrospektiva ve Valdštejnské jízdárně by měla být povinná, jako lekce z umělecké sebeobrany, z kritického čtení reality, které myšlenkovou svobodu a výrazovou původnost klidně zaplatí zruinováním vlastního života. S vědomím, že nelze jinak, pokud si chce člověk podržet základní sebeúctu. Medkovo dílo má tedy hodnotu uměleckou i existenciální: Na útoky dominantních dějinnotvorných sil odpovídá jedinečnou, vlastní krví - krví básníka,“ uzavírá Radim Kopáč svou recenzi výstavy.

Mikuláš Medek patří k nejvýznamnějším českým malířům druhé poloviny 20. století. Pocházel z umělecké rodiny - byl vnukem malíře Antonína Slavička, synem spisovatele Rudolfa Medka a bratrem muzikologa a publicisty Ivana Medka. Od mládí projevoval výrazné výtvarné nadání, po únoru 1948 ovšem nemohl z kádrových důvodů dostudovat. Rozhodl se jít vlastní uměleckou cestou, nezávisle, bez podléhání módním trendům nebo politickým tlakům. V jeho díle byl trvale obsažen jak duchovní podtext, tak odraz komplikované doby. Teprve v 60. letech mu

Střed kříže je nejdokonalejší a uzavřenou formou lidského poznání, tj. kruhem, podobou hostie. Ke světlu tohoto kruhu, této hostie, se v křížení sbíhají ramena kříže. Temně červená barva prostoru, z kterého kříž ční, je symbolem lidského života s veškerou tmou i žářem. Světelnost kříže samého je pak symbolem vítězství nad temnotou, horkou a omylnou cestou života. Cestou oslavy oběti se pak obraz i rám snaží (se vši tíhou lidskosti) určit a zpevnit místo v našem životě k pohledu vzhůru.

Z výkladu Mikuláše Medka k oltářnímu obrazu v Jedovnicích, 1963)

byla umožněna veřejná prezentace, po srpnu 1968 se však znovu ocitl na seznamu nepohodlných. Jeho dílo prošlo složitým vývojem, který přehledně představuje expozice ve Valdštejnské jízdárně.

V Anežském klášteře jsou vystavena Medkova spirituální díla. Tento jeho rozměr se naplno projevil ve třech sakrálních zakázkách z 60. let - oltářním obrazu pro kostel v Jedovnicích a kapli v Kotvrdovicích a v cyklu čtrnácti zastavení křížové cesty pro nový kostel v Senetářově.

/M, KT 41/20

Podzim

Pohlédni oknem a zeptej se slunce, kam jde.

Zeptala jsem se slunce mi řeklo: Jdu počítat ptáky.

Zeptej se tedy ptáků, vysokých ptáků, kam letí!

Zeptala jsem se a ptáci mi řekli: Letíme počítat listí, které padá.

Podívej se ještě a zeptej se listí kam padá.

Zeptala jsem se a listí mi řeklo:

Padám,

jen tak.

Okolo tvého okna padám,

aby ti bylo šťastně líto,

že padá listí.

Jiří Pištora

TADY NEBYL NIKDO ZASTÁNCEM DRUŽSTVA, ALE BYLO TO VÝCHODISKO Z NOUZE

Petr Špinler pochází z Dolní Dobrouče, z kraje, kde vedle sebe po staletí žili obyvatelé české a německé národnosti. Ve svém vyprávění vzpomíná na život za druhé světové války, kdy cesty do vedlejší obce rozdělily protektorátní hranice. Na vlastní oči viděl, jak přímo před jeho rodným domem němečtí dozorcí zastřelili jednoho ze zajatců. Zažil také divoké období krátce po válce s popravami údajných kolaborantů. Vypráví i o životě v komunistické totalitě. Vzpomíná, jak za kolektivizace jeho rodina pod nátlakem vstoupila do jednotného zemědělského družstva (JZD) a jak jeho bratra Františka Špinlera krátce po kněžském svěcení v zinscenovaném procesu poslali do vězení a po návratu už nikdy nedostal státní souhlas k výkonu kněžské služby.

Petr Špinler se narodil v roce 1935 v Dolní Dobrouči na Orlickoústecku jako šesté ze sedmi dětí. Rodina v obci vlastnila hospodářství se sedmi hektary polností a pěti hektary lesů. Rodina žila skromně a všichni se museli zapojit do práce na statku.

Zatímco Dolní Dobrouč obývali v naprosté většině Češi, ve vedlejší Horní Dobrouči bydleli převážně Němci. Stále se stupňující agresivní politika nacistického Německa s územními požadavky vůči Československu vyústila k vyhlášení všeobecné mobilizace. Narukoval i pamětníkův otec Petr Špinler, který již prošel boji na italské frontě během první světové války. Po několika týdnech se vrátil domů, to už ale po takzvané mnichovské dohodě Němci bez boje zabrali pohraniční oblasti Čech a Moravy. Nové říšské hranice vznikly přímo před Dolní Dobroučí. O půl roku později, 15. března 1938, vojska wehrmachtu obsadila i vnitrozemí, v němž byl ustanoven protektorát Čechy a Morava.

V rámci totálního nasazení pak na práce do Německa povolali bratry pamětníka Františka a Josefa. František musel tehdy ukončit studia na bohoslovecké fakultě. Místo přípravy na kněžskou službu potom mimo jiné odklízal trosky a nevybuchlou municí po rozsáhlém spojeneckém bombardování Hamburku. „Bratr mi vyprávěl, že ho jednou výbuch odhodil do skruže a jeho kamaráda to zabilo,“ dodává pamětník.

Petr Špinler také vzpomíná, jak v únoru 1945 před postupující frontou němečtí dozorcí hnali zasněženou krajinou vyhladovělé vojenské zajatce. „Někteří zajatci měli otřesné boty, jiní jen nohy obvázané hadry.“ Na určených místech v obci jim místní obyvatelé mohli zanechat potraviny. „Tady byla lavička na dodávky mléka, na kterou jsme mohli dávat jídlo pro zajatce. Soused se tehdy trochu opozdil, a když šel transport nahoru a viděli, že nese chleba, tak se pár zajatců vytrhlo z transportu a běželi naproti. Dozorcí po nich začali střílet. Kulky nám létaly do střechy. Jednoho zajatce zastřelili před našimi okny,“

vzpomíná pamětník na první setkání s hrůzami války.

Z dalšího pochodu zajatců procházejícího obcí uteklo 21. února 1945 několik mužů do lesů. Část se přidala k partyzánům a několik jich přežilo díky podpoře obyvatel blízkých Kunčic.

Divoká doba

Na samém konci války si rodina v hustém porostu v lese vybudovala ochranný bunkr. Naštěstí ho nevyužili, protože němečtí vojáci ustoupili ještě před příchodem sovětských vojsk. V nastalém chaosu se několik z nich ztratilo či dezertovalo a jednotlivě nebo po skupinkách se trousili krajem. „Už když bylo 9. května, tak přes Dobrouč utíkali němečtí vojáci. Jeden z nich přišel do školy prosit o chleba. Vyhodili ho ven a za vesnici zastřelili,“ vzpomíná pamětník a dodává, že tuto samozvanou mstu vykonali zřejmě partyzáni. Krátce poté nejspíše revoluční gardy zatkly místního majitele textilní továrny Rudolfa Pohla, který byl německé národnosti. Petr Špinler vzpomíná, že lidé o něm mluvili v dobrém. „Před školou ho vyslyšeli a fackovali. Pak ho vedli na petrovickou silnici a tam ho zastřelili. Já jsem tam přišel, když už byl mrtvý a schoulený v příkopě. Bratr tam byl dřív a říkal, že když ho zastřelili, tak pozoroval, jak mu nadskočil klobouk,“ vypráví pamětník a dodává, že tito muži v obci zastřelili minimálně ještě jednoho muže za podezření z kolaborace. „Konec války se tady vyznačoval střelením, nenávistí a výhrůžkami.“

Museli do JZD

Po ukončení měšťanské školy Petr Špinler ještě vystudoval zimní zemědělskou školu v Ústí nad Orlicí. V letech 1955 až 1957 absolvoval povinnou vojenskou službu a následně pracoval doma na hospodářství. Jenže to už několik let veškerou moc ve státě ovládala komunistická strana a v rámci kolektivizace zemědělství postupně likvidovala soukromé hospodáře a v obcích se zakládala jednotná zemědělská družstva. V Dolní Dobrouči se ho ale místním funkcionářům dlouho nedařilo založit. Petr Špinler vzpomíná, že jim proto nastavili neúměrně vysoké dotávky zemědělských komodit. „Nenechali ani obilí na seti,“ dodává.

Až po zatčení a uvěznění jednoho z místních statkářů se ustavilo JZD, do nějž z obav o své životy vstoupila většina hospodářů. „Tady nebyl nikdo zastánce družstva, ale bylo to východisko z nouze. Několika hospodářům sebrali stroje a sedláci nebyli schopni obdělávat své polnosti,“ vzpomíná pamětník, jehož rodina tehdy také podepsala členství v JZD. Petr Špinler v něm pak na různých pozicích pracoval až do odchodu do penze.

Jako jednoho z největších ideových nepřá-

tel považovala komunistická strana katolickou církev. Pětačtyřicet let sloužil v Dolní Dobrouči P. Josef Flégr. V září 1950 ho jako mnoho jiných kněží zatkli a následně internovali v želivském klášteře. „Najednou zmizel. Ženský ještě měly tu odvahu a chodily žádat na okres, ať ho propustí,“ říká pamětník.

Pamětníkův nejstarší bratr František po návratu z nuceného nasazení dostudoval bohosloví a 16. dubna 1950 byl vysvěcen na kněze. Následovala vojna a zařazení do pomocných technických praporů, kde tři roky sloužil jako levná pracovní síla. Krátce po nástupu na farnost v Králíkách byl zatčen. „Měl kázání a byli tam nějací estébáci. Řekl jen, že neděle jsou na to, aby se světily. Přišla na něj asi tři udání.“ StB tehdy také provedla domovní prohlídku u Špinlerů v Dolní Dobrouči. „V noci k nám přijely dvě auta. Bratra nechali v autě a asi čtyři lidi nám prohledávali dům. Hledali protistátní letáky. Ležel jsem na posteli otočený ke zdi a bál se otočit, aby nepoznali, že jsem vzhůru. Nic nevyšlo,“ vypráví pamětník.

„Tatínka odvezli do Pardubic na StB. On byl nemocný - jak jezdil s koňmi u JZD, najelo mu kolo na nohy, tak špatně chodil. Byl na vyšetřování, a když s ním sepsali protokol, tak si ho chtěl přečíst. A když to přečetl, říkal: ‚Ale takhle to nebylo!‘ A oni mu říkali: ‚My si to můžeme upravit, jak potřebujeme.‘ Tak tatínek, když viděl, jaká je situace, tak aby se dostal domů, tak to podepsal.“

Bratr skončil na několik měsíců ve vězení. Po propuštění nedostal státní souhlas ke kněžské službě a pracoval jako pomocný dělník. V roce 1957 byl znovu zatčen a za

Petr Špinler, 2020

náboženskou činnost strávil dalších několik měsíců ve vězení.

Petr Špinler zhodnotil oba válečné konflikty 20. století slovy svého otce: „Můj tatínek vypravoval, že když byl konec první světové války, tak se všichni radovali, zpívali, tancovali. A když byl konec druhé světové války, tak se strášele a mstili se jedni druhým,“ a připojuje poznatky z vlastního života: „Přece Němci byli také lidi, žejo? U strýčka

v Horní Dobrouči byli ubytováni zajatci, poněvadž tam tudy šly transporty. Museli je někde umístiti, tak je dali i k Čechům, třeba do stodoly. A ten německý dozorce, byl to učitel, strýčkovi říkal, jak touží, aby už mohl být zase doma a učit.“

Víru v Boha před režimem neskrýval ani Petr Špinler. Od roku 1968 byl také členem Československé strany lidové. Nezažil prý kvůli tomu nějaké výrazné tlaky či perzekuci. Dnes žije s manželkou stále ve svém rodném domě v Dolní Dobrouči.

Vít Lucuk, www.pametnaroda.cz

JÍDLO JAKO VYJÁDRĚNÍ BOŽÍ LÁSKY

Děda měl koně. Jeho vlastně nebyli. I když totiž byli jeho, ve skutečnosti patřili JZD. Ale i když jeho nebyli, byli ustájeni ve své původní, tedy jeho maštali. U nás se říkalo ty koně, nikoli ti koně, a byli vždycky dva, Ferda a Šárka, ale pak už zbyl jenom Ferda. Málem mi ukousl hlavu a člověk nikdy nevěděl, co od něj může čekat.

Děda se vrátil z fabriky a lidem, kteří se odsud ve tři hodiny autobusem z Ostravy vrátili spolu s ním, jezdil s koňmi orat, vláčet, osévat a sklízet jejich záhumenky. Byla to jejich pole, která vlastně jejich nebyla, nýbrž byla JZD – a jezeďácké bylo i pole dědovo.

Lidé za obdělání svých jezeďáckých záhumenků museli platit. Nikoli však dědovi, nýbrž JZD. Ještě si tu složenku pamatuju: „Za koně, 80 Kčs.“ Babička pracovala v jezeďáckém kravíně, a když přišla domů, čekala na ni kráva a prase, ale také husy a slepice. Zvířata jsme od nejmenších až po ty největší a nejstarší měli skoro za členy rodiny. Míloval jsem, když se Ferda s Šárkou i krávou pásli: ty nenapodobitelné voňavé zvuky uštiřované trávy a drcené zuby zvířat, to blažené pofrkávání a cinkání postroji. Jako by ty tehdy hrála ta nejkrásnější hudba a jako by to, že se ta velká mírumilovná zvířata spokojeně pásala, bylo nejlepší zárukou podivuhodného štěstí a pokoje i odkazem na dobu, která už se nikdy nevrátí.

Jestliže někoho milujeme, ať je to naše žena, nebo třeba pes, kráva, či kůň, vždy nám dělá velmi dobře pozorovat, jak nám ti tak blízcí tvorové jedí, stejně jako když krmíme milované dítě, nemocnou manželku či starou maminku, která tu s námi ještě je a můžeme jí vrátit aspoň něco z toho, co jsme dostali. Jako by bylo něčím mystickým vidět milovaného člověka jíst a nám se právě zde zjevovat Boží láska a jeho přítomnost v celém svém podivuhodném tajemství – a my tak přihlíželi oslavě života.

Jednou v sobotu šli uředníci s Ježíšem polem. Uředníci z hladu mnuli klasy a jedli obilí. Jak víme, Ježíš se jich zastal, neboť utiší hlad bylo pro něj více, než dodržet příkazání soboty. Mne však stále více baví pomyšlení na to, jak je vlastně musel milovat.

Ladislav Heryán, KT 42/2020

POHÁDKA O LÉTAJÍCÍM PYTLÍKU

Nad městem se vznášela mikroténová taštička. Růžolíci sáček s nafouknutým břichem letěl nad křižovatkou v centru města. Jako cikozrajný motýl usedl na semafor a pozoroval silniční provoz. Šla mu z toho hlava kolem. Nemohl pochopit, proč se auta sjedou na jedno místo, tam zastaví, chvíli čekají a pak jako když do nich střelí!? Tolik čmoudu a smradu! Kam tak spěchají propánakrále?

A tak byl rád, když ho větrík odfoukl k nedaleké fabrice. Je zrovna půl třetí – zaměstnanci vycházejí z vrátnice ven na ulici. Jdou po přechodu pro chodce a všichni hlavy dolů. Jen Zdenička se zastavila a pohlédla vzhůru. Před týdnem ji opustil muž, a tak je smutná. „Ahoood, Zdeničko!“ zvolal na ni pytlík. Asi ho opravdu slyšela, protože se na něj usmála. Pytlík ji za to předvedl jeden krásný vzdušný veletoč.

A už zase padá dolů, tentokrát na sochu ukřižovaného Ježíše.

„Pytlíku, rád tě vidím!“ hned na něj spustil Ježíš: „Je to tady hrozná nuda, pořád viset... Řekni mi, proč musím na každém rohu viset na kříži? Proč se ty lidi v těch mordech tak vyžívají? Proč mě nemůžou někdy vytesat třeba s dětmou nebo s kámošem Lazarem, třeba jak jsem kráčel po vodě - jo, to byla bžunda...? Ne! To furt jen ty kříže. Chápeš to?“

„Hmm, to máš těžké, Ježíši,“ odvětil pytlík, který doplachtl na jeho tmovou korunu. „Lidi se chtějí bát, chtějí mít strach...“

„Já ti o tom pořád přemýšlím - co tady mám taky dělat jinýho, žejo? Jestli by nebyl svět lepší, kdyby na každém rohu nebyly ty moje šibenice? Co myslíš? Třeba by lidi byli lepší. Dyt' voni ani netuší, zbedněnci, jakou maj v sobě sílu... Boje se sami sebe!“ Ježíš mluvil překotně, protože s ním málokdy někdo takhle promluvil, a tak chtěl pytlíkovi pěkně

vyklopit všechno, co ho trápí.

„Hele, Ježíši, netrap se tím, to je marný. S lidma nepohneš. Podívej, jak jsi dopad! Ale s jednotlivcem se někdy domluvíš, s jednotlivcem jo. Hele, tady jsi blízko chodníku: zkus takhle zavolat na nějakýho chodce, no a třeba s někým občas prohodíš slovo... Podívej, támhle jde zrovna Zdenička...“ Ale už to nestačil dořít, protože zavál vítr a vynesl růžový pytlík zase do výšky...

Chvilu tančil nad silnicí pomalý valčík. Z jednoho otevřeného okna zaslechl elektrickou kytaru a slova písničky: „Jak zvláště každý touží po spojení...“ a pomyslel si: „Ano, to je přesně ono...“

Tu uviděl postaršího chlapíka, jak stopuje na kraji silnice. Na sobě ošuntělý oblek, na prsou sepnuté ruce, ve kterých žmolal baretku. Nenápadně se usmíval - ostýchavě a čistě - až to pytlíkovi sevřelo srdce. Nikdo mu nezastavil. Pytlík se snesl těsně nad jeho hlavu a najednou: před chlapíkem přibrzdilo auto... „Hurá!“ zajásal mikrotenák.

A už zase pluje vzduchem... tentokrát ho to vyneslo do pořádné výšky, takže viděl daleko.

Viděl za městem muže, jak tam klečí v příkopu u silnice na čerstvém pomníčku plném květin a svíček. Hlavu skloněnou ke kolům...

Viděl na vývěsní tabuli parte nejkrásnější dívky s nejkrásnějším jménem, které znamená „Milovaná Bohem“. Nemilovaná svým mužem skončila jako troska. Pytlíček klesl trochu dolů a pokochal se na papíře obrázkem její líbezné tváře...

Cestou na hřbitov uviděl dvě vdovy a zaslechl útržek jejich hovoru. Jedna koupila na zejmu dobrý brambory, nerozvářej se. A tak jim zdálky zamával a ty dvě štetalky mu odpověděly na pozdrav.

Když zas klesl níž, ucítil vůni osmažené cibulky, která se linula z otevřených oken staré chaloupky. Nejráději by vletěl dovnitř a nenápadně by kouknul do hrnců na plotně... „Mlask!“

A už zas letí kolem komína a vidí, jak dole u činžáku mává babička za autem, ve kterém odjíždějí její děti a vnučata domů z návštěvy. Mává a usmívá se. Usmívá se tak krásně a tajemně - jako za mlada. Auto už je daleko, ale ona pořád mává. A nepřestává mávat, ani když auto zahrulo za roh a nebylo už vůbec vidět. Pořád mává a pořád se šťastně usmívá. „Haló, babičko, proč máváš na to auto, vždyť už je dávno pryč?“ zavolal na ni pytlík... Ale babička jako když neslyší. Mává dál...

Opodál v parku leží v trávě pán. U sebe má dvě igelitky, leží na břiše a čte knihu. Nevidí vyfešákované blondýnky s velkými nehty a malými psíky, které kolem něj korzují na podpatcích. Nevidí vášnivě milence. Nevní má hlučící děti, které si hrají kousek od něj. Čte a čte... „Na toho ani nemá cenu volat,“ pomyslel si pytlík, „ten má oči jen pro tu svoji knížku.“

Pytlíkovi bylo tak nějak lehko a příjemně.

Tu ale přistál na okenní římsě a pohlédl dolů na malého kluka, který šel ze školy. Aktovka větší než on, telefonoval a plakal: „Mami, on mně ukazoval na mobilu hrozný nechutárny...“ a slzy mu kapaly... A tak na něj pytlík honem zavolal: „Haló, tady jsem...“ Hoch pohlédl do výšky, a když uviděl, jak pytlík krouží po obloze, zastavil se a přestal plakat. Ach, jak by pytlík chtěl zachránit svět! Ale nejde to... Může nanejvýš tak lítat - a to ještě, jen když je příznivý vítr. Může snad někdy potěšit někoho, komu se bude líbit, že létá vzduchem. Nic víc neumí. Možná se vám to zdá málo, ale zdání klame... /M

POMÁHÁM, KAM DOSÁHNE RUKA

S Julianne Weinberg-Lessing o darování ledviny rozmlouval Petr Třešňák

Jak vás napadlo darovat někomu, koho nikdy nepotkáte, vlastní ledvinu?

Jednoho večera roku 2007 jsem doma něco psala a k tomu měla puštěnou televizi jako kulisu. Mluvil v ní tehdejší primář Kliniky nefrologie pražského IKEM Jiří Lácha a říkal, že Češi se bojí pomáhat i svým nejbližším v rodině. Pamatuju si, že zmínil nějaké číslo, kolik lidí je na čekací listině na transplantaci a že je pro ně každý den očištěm, protože jsou odkázáni na dialýzu. Posteskl si takovými diplomatickými výrazy nad nedostatkem odvahy. Tak jsem začala poslouchat a usoudila jsem, že bych mohla pomoci já. Druhý den jsem sedla do auta a zajela do IKEM. Vyjela jsem výtahem na nefrologii a první, koho jsem potkala, byl právě primář. Řekl mi: „Dobrý den, madam, čím vám mohu pomoci?“ A já jsem řekla: „Vý mně ničím, ale já můžu pomoci vám.“

Jak reagoval?

Vysvětlila jsem, že jsem ho viděla včera v te-

levizi. Jsem zdravá, sportuji a ráda bych darovala ledvinu. Zeptal se mě, jestli už jsem s tím byla u psychiatra. Odpověděla jsem, že byla, ale s něčím jiným. Každopádně se ukázalo, že neexistuje žádný precedens pro situaci, kdy někdo přijde z ulice a nabízí orgán někomu neznámému mimo svůj příbuzenský okruh. Byla jsem v Česku první, takže se nejdřív asi rok zkoumalo moje duševní zdraví.

Čeho se lékaři obávali?

Potřebovali se ujistit, jestli jsem při smyslech a nemám třeba chorobnou touhu po slávě. Nebo jestli za to nechci peníze. IKEM sestavil komisi lékařů, která kromě přičetnosti zkoumala pochopitelně taky můj zdravotní stav. Nakonec shledala, že je se mnou vše v pořádku, takže operaci schválila. Současně naší domluvy s IKEM bylo i to, že nebudu o svém dárcovství veřejně mluvit a až to IKEM bude chtít nějakým způsobem využít pro své účely, udělá to sám. Mlčení nám vydrželo deset let, než se Česká transplantáční společnost rozhodla mě veřejně ocenit.

Expertní na altruismus považují anonymní dárcovství orgánů za jeho vrcholný projev. Měla jste k němu tendence už dříve?

Chodila jsem třeba pravidelně dlouhá léta darovat krev.

Darovat životně důležitý orgán je něco trochu jiného. Vy sama jste během toho roku posuzování nezaváhala? Nepřemýšlela jste třeba o tom, zda to celé neděláte z důvodů, které si neuvědomujete?

Přemýšlela, ale trvalo to asi deset vteřin. Rozumíte, já jsem nikdy nebyla cvok, který by do něčeho podobného šel za cenu extrémního rizika. Mně bylo výchovou vštípeno, abych každý krok, který dělám, posuzovala perspektivou, zda vede k dobru, nebo ne. Odpověď většinou bývá skrytá a odlupuje se jako slupky z cibule. Ale tady v tom případě to vůbec nebylo těžké, podstaty jsem se dobrala rychle. Ptala jsem se, jestli tím náhodou neublížím sobě, ale tuhle starost jsem přenechala lékařům. Bylo by proti etice pomáhat jednomu pacientovi na úkor druhého. No a ten přínos pro obdarovaného je zřejmý.

Nebála jste se zdravotních komplikací a omezení, když bude vaše tělo fungovat jen s jednou ledvinou?

Na to jsem se samozřejmě lékařů ptala, tehdy jsem jezdila závodně na koni a hrála druhou

ligu v tenise. Takže mě zajímalo, jestli mi jedna ledvina přinese omezení výkonnosti ve sportu. Pan primář mi řekl, že sportovat můžu, musím si jen dávat pozor na pití. Budu muset pít pravidelně a častěji, aby se mi nestalo, že se celý den nenapiju. Ne že by to ledvina nevydržela, ale neprospělo by jí to.

Takže vás odebrání orgánu neomezuje ani v extrémní fyzické zátěži?

Já se ptala na drezuru a tenis. Jak je to s maratonem nebo výstupem na Mount Everest, netuším.

Jak velký zásah do života pro vás představovala samotná operace?

Přiznám se, že jsem to brala lehkomyšlně, za což se dnes trochu stydím. Operace nebyla naplánovaná, čekalo se, až se v databázi najde nejvhodnější příjemce, aby se snížilo riziko odmítnutí orgánu. Takže se mi po čase ozvali z IKEM, že mám nastoupit. Jela jsem tam až ráno v den operace a až když mě vezli na sál, zeptala jsem se lékaře, který mě vezl, kdy vlastně půjdu domů. S tím, že už mám na pozítří něco domluvené. No a z narkózy jsem se vzbudila až dva dny poté. Operace samotná trvala asi devět hodin. Na břicho jsem měla zhruba třicet centimetrů dlouhou ránu a nebylo možné se posadit, protože jsem měla přeřezané všechno svalstvo. Domů jsem šla po nějakých deseti dnech, a kdy odezněly bolesti, už si nevzpomínám. Musela jsem ještě docela dlouho cvičit.

Lékaři vám nepopsali předem, jak to celé bude probíhat?

Ne. Já jsem se nepptala. To potřebovali vědět oni a já věřím lidem, kteří dělají svoji práci. Když něco dělám, sama se snažím o perfekcionismus, takže totéž očekávám i od lékařů. Zejména v instituci, o níž si myslím, že je ve svém oboru nejlepší na světě.

Máte dnes nějaké následky?

Ne. Chodím každý rok do IKEM na kontroly a paní doktorka říká, že mám lepší hodnoty než zdravý člověk s oběma ledvinami. Prý popírám přírodní zákony.

Co vlastně nápadu darovat ledvinu říkali vaši blízcí?

To je taková moje ostuda, protože já jim to vůbec neřekla a došlo mi to až den před operací. Můj tehdejší partner tenkrát nebyl doma, takže jsem mu napsala lístek. My jsme měli takový vztah, já jsem se na nic nevyptávala jeho a on mě. Ale moje nejlepší přítelkyně měla docela problém s tím, že jsem jí to neřekla předem. Nechtěla jsem, aby se o mě bála, a ona mi vytkla: „Hele a nenapadlo tě, že bych se o tebe třeba ráda bála?“ Takže tohle se mi moc nepovedlo.

Tušíte, kdo vaši ledvinu získal?

Nevím a stejně tak onen příjemce neví, že byl orgán ode mě. Myslím, že je to tak dobře.

Proč?

Důvodů je víc, ale můžu vám popsat ty subjektivní. Kdyby se například příjemce nechoval k tomu orgánu jaksi přiměřeně, což se bohužel někdy děje, asi by mi to bylo líto. Takhle jsem negativních emocí ušetřena. A naopak, člověk, kterému jsem orgán darovala, by mohl zase cítit závazek, vděčnost a potřebu ji nějak projevat. Zvat mě na skleničku nebo večeri a tak podobně. Toho všeho je ušetřen.

Kolik lidí o vašem činu vědělo?

Jen můj tehdejší partner, který už nežije, dvě nejbližší kamarádky a trenér jezdeckví, kterému jsem to musela říct kvůli pitnému režimu.

Někteří odborníci na altruismus se domnívají, že člověk vždycky touží v takovém případě skrytě po uznání. Nic ve vašem nitru netoužilo po ocenění za takový výjimečný čin?

Ne. Dohoda s IKEM byla jasná. Když jsem šla po roce na kontrolu, informovala jsem

svou lékařku, že bych chtěla darovat ještě plíci. S tím mě regulérně vyhodila. Až po deseti letech se mi ozval lékař z České transplantací společnosti, že by mě rád ocenili a jestli to přijmu. Neměla jsem se o čem rozhodovat, protože pocty se neodmítají. Navíc jsem v tom viděla možnost inspirovat ostatní, což je vlastně mnohem lepší než jednomu člověku pomoci.

Takže dnes, po třinácti letech, svého rozhodnutí nelitujete?

To určitě ne. Udělala bych to znovu. Mně to víc dalo, než vzalo. Od té doby umím lépe věci zvažovat, hlouběji přemýšlet, co je dobré a co není. Navíc teď řídím městský autobus a to je k přemýšlení skvělé prostředí.

Z hlediska teorie altruismu jste vrcholný příklad. Vaše názory na sociálních sítích jsou zároveň spíše konzervativní, leckdo by řekl zcela antialtruistické. Vadí vám třeba uprchlíci nebo různé charitativní projekty. Čím konkrétně?

Vadí mi agitace, že máme pomáhat do všech

stran. To je podle mého zvrhlost. Člověk má pomoci tam, kam dosáhne rukou, tedy těm nejbližším. Prostě nejbližší nám je rodina a po ní vlastní národ, v tom jsem vlastenka. Agitovat a chodit někomu říkat, že se má sebrat a jít pomáhat lidem na druhou stranu zeměkoule, v tom spatřuji naprostou neúctu ke svobodné vůli člověka. Každý má právo se sám rozhodnout, jestli pomáhat chce.

Nedělal zmíněný primář Lácha něco podobného, když dával zprávu, že u nás chybí dárci ledvin? On nenabádal lidi, aby orgány darovali?

Ale oni se ho ptali. Nešel sám klepat na dveře Kavčích hor, aby o něčem přesvědčoval.

Když jste darovala ledvinu, bylo pro vás důležité, že ji dostane člen, řekněme, „vyšší“ národnostní skupiny?

Já jsem tehdy o tom takhle nepřemýšlela, protože svět byl ještě relativně v pořádku. A kdybych to dnes měla jít udělat znovu, tak o tom zase nebudu přemýšlet. Chraň Bůh, abych chtěla vědět, komu jsem pomohla.

Kdybyste předem věděla, že příjemce vašeho orgánu je, dejme tomu, syrský uprchlík, změnilo by to něco na vašem rozhodnutí?

Ne, mně nepřísluší posuzovat, co se s mou ledvinou stane. To, co dělám, svědčí o mně. A to, jak to někdo přijímá, svědčí zase o něm. Mezi tím nic není.

Pokud něco takto činíte s ohledem na sebe, nazvala byste takový čin altruismem?

Na to neumím odpovědět. Definici altruismu nejsem schopná zformulovat.

Česko-rakouská šlechtična Julianne Weinberg-Lessing (52).

Bývalá závodní jezdkyň na koni, pak pilotka dopravních letadel a dnes kvůli nedostatku pracovních míst v letectví řidička městského autobusu. V roce 2007 se coby první člověk v české historii rozhodla k činu, který psychologové prohlásují za nejkrajnější projev altruismu vůbec. Darovala ledvinu anonymnímu příjemci.

DIAKONIE V CÍRKVI

V současné době jsme svědky velkého odloučení, osamocení a odcizení, a ještě navíc nepřátelství mezi lidmi. Pro církev je zde jedinečná šance, která se týká její samotné podstaty: církev není zde pro sebe, je církví pro druhé, církví pro člověka a pro svět, a pro jeho jednotu, jeho smíření a mír, protože ona je církví sloužící. V tomto smyslu je podstatnou dimenzí církve - diakonie. Vyjadřují to Skutky apoštolské takto: „Setrvali v apoštolském učení, bratrském společenství, v lámání chleba a v modlitbách“ (skutky 2, 42). Církev je tedy společenstvím těch, kteří toto společenství v eucharistii také uskutečňují, kteří se o svůj denní chléb a o svůj majetek dělí s druhými. Martyria, leiturgia a diakonia jsou takto tři základní dimenze církve. To znamená, že uskutečňování lásky, tj. diakonie, je důsledkem a tím také kritériem oprav-

dovosti víry každé církevní obce a každého jednotlivce.

Základ tomu všemu položil Ježíš vlastním poselstvím i vlastním jednáním. Je to zřejmé ze zázraků, které činil na lidech, když se nacházeli v různých nouzích: nasycení hladových, uzdravování nemocných, vyháňení zlých duchů atd. A tak posílá Ježíš své učedníky, nejen aby hlásali Slovo a učili, ale - aby i uzdravovali (Mt 10,8). Ježíšovo společenství - církev - musí být v tom všem hodnověrná a konat skutky uzdravování a diakonické služby. Každá místní farní obec je tedy odpovědná za to, že v ní diakonie bude uskutečněna. Ve skutečnosti to znamená, že hlásání slova a eucharistie musí vycházet a být zaměřeny na diakonii. Dokonce se dá říci, že hlásání evangelia bez diakonie není křesťanským hlásáním. Farní obec, která slaví eucharistii spíše jako obřad - a není zaměřena na diakonii - vyjadřuje sice svoji víru, ale její víra je mrtvá, protože není zaměřena na diakonii - službu druhým v Ježíšově lásce. Vždyť Bůh se dává najít v člověku, zejména v chudých a těch posledních (Mt 25). Jak bychom mohli lámat chléb eucharistie bez toho, že bychom nebyli připraveni dělit se o chléb každodenní?

Z toho je jasné: Církev žije tam, kde se konají skutky tělesného milosrdenství: sytit hladové, napájet žíznivé, odívat nahé, cizím poskytovat nocleh, osvobodovat vězněné, navštěvovat nemocné, pochovávat mrtvé. Stejně tak je posláním církve: napravovat ty, kteří sešli z cesty, pochybující posilovat v pravdě, utěšovat zarmoucené, snášet ty, kteří jsou nám na obtíž, odpouštět těm, kteří nás urážejí, modlit se za živé i mrtvé.

Tak se diakonická dimenze stává úplným základem každé místní církve - a tím padá jakákoli „soukromá“ nouze lidí, kterou tak často obcházíme tam, kde nám to nevyhovuje. Ve smyslu diakonie existuje pro společenství církve pouze jedna nouze, která bude solidárně nesena společně všemi. Apoštol Pavel říká: „Trpí-li jeden úd, cítí tu bolest všechny ostatní údy“ (1 Kor 12,28). To je logický důsledek naší společné existence v Ježíši Kristu, který jako „Dobrý Pastýř“ dává svůj život za své stádo (J 10,11-16). A zde jistě všichni chápeme, že diakonie (jáhenská služba) není nějakou vedlejší činností farní obce, nebo „koníčkem“ jedince, který se ukazuje při slavení eucharistie vedle kněze jako nějaký „lepší ministrant“, ale je následováním Krista a tedy ústředním úkolem farní obce.

Církev bez diakonátu nemůže existovat, neboť Ježíš sám je ten, který slouží (L 22,27). Nakonec nám dal jasný příklad, když večer před svým utrpením a smrtí umyl svým učedníkům nohy: „Jak jsem já učinil vám, tak máte činit i vy“ (J 13,15). V těchto Ježíšových

slovech jasně vidíme ustanovení diakonátu. V diakonátu má církev úřad a poslání, který dává spojení mezi martyrií, liturgií a diakonií svátostnou podobou. Z toho můžeme jednoznačně vyvodit: diakonie je jedna ze základních dimenzí církve a patří neoddělitelně k jejímu poslání.

Je nutno se ještě zmínit o tom, že vedle materiální chudoby je zde nouze lidí, kteří jsou na útěku, bez domova, závislí na drogách, osamělí, zoufající, žijící bez perspektivy, smutní, kteří nemohou navázat společenský styk, ženy s dětmi v tísní. Jako by na naši společnost dopadla jakási kolektivní neschopnost navazovat vztahy, což je spojeno s opuštěností, osamělostí a odloučeností, neschopností mluvit, strachu s navázáním kontaktů. A když se takový život zešeril, stojí takový člověk v depresivní rezignaci a přicházejí patologické psychosociální problémy. A jiné osoby si vytvářejí vlivem reklam a mediální manipulace pochybné obrazy bužků života, z čehož vzniká sebepečování a podceňování druhých, a pak - zklamání vlastní i zklamání jiných. Na druhé straně jsou zase lidé, žijící v nezřízeném, bezuzdném blahobytu a přepychu, v bezohledných požitcích a takoví se arogantně a agresivně prosazují ve sférách moci a politiky. Ano, to jsou znamení dnešní doby.

A v této popsané situaci vzniká právě u řady mladých lidí touha po communiu - společenství. A právě církev je tím prostředím, kde mohou lidé překonávat osamělost a opuštěnost, izolaci a nedostatek kontaktů. Communio - společenství však také znamená participaci, sdílení, možnost „někomu patřit“. Ve společenství církve je zde jedinečná možnost pro hlubší hledání smyslu lidské existence. To je velká výzva pro diakonii. Zde nachází diakon (jáhen) své místo a svůj naléhavý úkol. Ale - dříve než bude místní církev společně slavit eucharistii, musí být křesťané napřed shromážděni a společenství systematicky vybudováno. To znamená, že jáhen nemyslí jen na ty a nepracuje pro ty, kteří k církvi patří, ale přivádí ty, kteří „zítra“ snad k církvi patřit mohou. Tedy - jáhen buduje církev budoucnosti. Tak můžeme říci: cílem jednání diakona - jáhna, není jednoduše jen pomoc, ale něco nekonečně důležitějšího: otevření možnosti k životu, aby ti, co upadají a padají, se opravdově postavili na vlastní nohy. Takto nebudou ani náhradními faráři, ani jen sociálními pracovníky. Právě svátostným způsobem jsou reprezentanty „diakona“ Ježíše Krista, protože jako on zviditelňují Boží lásku.

*Ke dni jáhenského svěcení Noemi
15.8.2020,
Václav Pavlosek*

KDE HLEDAT BOŽÍ BLÍZKOST?

Bůh je tu v naší trpělivosti, v trpělivosti víry, lásky a naděje, tváří v tvář Božímu mlčení a tváří v tvář netrpělivosti ateistů, náboženských fundamentalistů a entuziastů.

Bůh je tu už v naší touze po něm: sama tato touha teologicky viděno, je darem, projevem milosti. „Vždyť i to, že chcete, i to, že pak jednáte, působí přece ve vás Bůh,“ píše apoštol Pavel (Flp 2,13). Někteří křesťanští mystici i židovští rabíni zejména v komentářích k Písni písní rádi rozvíjejí myšlenku, že veškeré naše hledání a tužby, aniž si to uvědomujeme, jsou už odpovědí na předcházející Boží milostné hledání nás.

Augustin o tom vášnivě svědčí ve svých Vyznáních: Hledal jsem, protože jsem byl dříve hledán; hledal jsem Boha všemi možnými způsoby na všech možných místech, avšak zatímco jsem byl venku, on už byl dávno uvnitř, uvnitř mne samého. „Ne vy jste si vyvolili mne, ale já jsem si dříve vyvolil vás,“ říká Ježíš.

z knihy Tomáše Halíka „Chci, abys byl“

Diplomacie je umění říct lidem, aby šli k čertu takovým způsobem, že se tě ještě zeptají na cestu.

K PŘÍPRAVĚ NA BOHOSLUŽBY O NEDĚLÍCH A SVÁTCÍCH

Neděle 1.11. Zj 7,2-4. 9-14 1 J 3, 1-3 pondělí 2.11.	Slavnost Všech svatých Ž 23 Mt 5-1-12a Památky zesnulých
neděle 8.11. Mdr 6,12-16 1 Sol 4,13-8	32. v mezidobí Ž 63 Mt 25,1-13
neděle 15.11. Př 31,10-31 1 Sol 5,1-6	33. v mezidobí Ž 128 Mt 25,14-30
neděle 22.11. Ex 34,11-17 1 Kor 15,20-26.28	Slavnost Ježíše Krista Krále Ž 23 Mt 25,31-46
neděle 29.11. Iz 63,16-19;64,2b-7 1 Kor 1,3-9	1. adventní Ž 80 Mk 13,33-37
neděle 6.12. Iz 40,1-5.9-11 2 P 3,8-14	2. adventní Ž 85 Mk 1,1-8

Okénko do farnosti - Vydavatel Farnost sv. Václava v Letohradě

Adresa redakce: Václavské náměstí 57, 561 51 Letohrad, tel. 465 620 357 • Redakce: Václav Vacek, Iva Marková, jazyková úprava Jana Kalousková • digitální podobu naleznete na www.letohrad.farnost.cz • uzávěrka je 20. každého měsíce
Rejstříkové č. MK ČR E 12797 • Sazba: BarBar Design, Tisk: Grantis s.r.o. tel. 465 525 741